

De Staat van het Boek 2017:

Sessie 1 | Bibliotheken in een veranderende context

Sprekers: Bruno Vermeeren (VVBAD), Maka Coltura (Gemeente Grimbergen), Elke De Swert (Gemeente Keerbergen), Leen Lekens (Muntpunt), Tine Verhelst (Davidsfonds) en Erik Vlaminck (auteur).

Verslag: Margot Vervliet

Inleiding

Bruno Vermeeren gaf een korte introductie over de veranderende context van het bibliotheeklandschap. Hij blikte eerst terug naar twee mijlpalen in de geschiedenis van de Vlaamse bibliotheek: het decreet van 1987 waarmee de bibliotheekplicht werd ingevoerd en het decreet Lokaal Cultuurbeleid van 2001 waardoor de bibliotheek een onderdeel van lokaal cultuurbeleid werd. De bibliotheek staat anno 2017 voor tal van uitdagingen. De bibliotheek moet inspelen op de technologische ontwikkelingen zoals toenemende digitalisering alsook maatschappelijke ontwikkelingen zoals de groeiende diversiteit in de samenleving. De bibliotheken voelen de financiële crisis aan de hand van besparingen op lokaal niveau die invloed hebben op het personeel en de collectie. De bibliotheek moet aandacht hebben voor 'schaalvergroting' door meer samenwerkingen aan te gaan met andere bibliotheken.

Om het debat te openen werden de recentste ontwikkelingen geschetst. De meest ingrijpende veranderingen die effect hebben op de bibliotheeksector zijn ongetwijfeld de afschaffing van de bibliotheekplicht en de afslanking van de provincies. Daarnaast heeft de hervorming van de 'bovenbouw' door de fusie van Locus en Bibnet tot Cultuurconnect een enorme impact. Cultuurconnect biedt digitale ondersteuning aan de bibliotheken maar er blijft een hiaat op terreinen waarin Locus vroeger actief was.

Debat

Allereerst werd naar de mening gepeild van sprekers over de bibliotheekplicht. De sprekers gaven allen aan dat dit een belangrijk decreet was. Er werd aangehaald dat het niet louter om het aantal bibliotheken ging maar ook om de kwaliteit. Erik Vlaminck voegde daaraan toe dat de afschaffing van de bibliotheekplicht ook heel wat nieuwe kansen en zelfs mogelijkheden geeft en dat men zich daar nu op moet focussen.

Maja Coltura beaamde dat er zowel kansen als bedreigingen zijn door de bibliotheekplicht die wegvalt. Vervolgens werd aan de sprekers gevraagd of ze ook oplossingen zagen in een breder netwerk. De interactie tussen verschillende actoren en sectoren was volgens de deelnemers erg interessant voor de bibliotheek. Daarbij werden voorbeelden zoals Muntpunt, Arhus en De Krook aangehaald. Leen Lekens gaf aan dat vooral lokale inbedding belangrijker werd. De bibliotheek is niet zomaar een inwisselbaar gebouw: het moet zich aanpassen aan de plaats waar het staat en inspelen op de noden en behoeften van de gemeente of stad.

Er werd ook gediscussieerd over belangrijke aandachtspunten voor de bibliotheekwerking. Er werd aangekaart dat bibliothecarissen niet altijd meer opgeleid zijn voor wat men van een hedendaagse bibliotheek verwacht. Elke De Swert beschreef hoe men nu bijvoorbeeld verwacht van een bibliothecaris dat hij een netwerker is maar dat vraagt andere competenties dan vroeger.

Erik Vlaminck betreurde dat ontleningen van boeken veelal machinaal gebeuren waardoor er geen communicatie meer is tussen bibliothecaris en lezer. De andere sprekers waren hier niet mee akkoord. Leen Lekens en Elke De Swert reageerden dat de bibliothecarissen juist meer tijd en energie krijgen om in gesprek te gaan met de lezers nu ze verlicht worden in het 'bandwerk'.

Daarnaast werd het boekenaanbod van de bibliotheek besproken. In het bijzonder uitte Erik Vlaminck zijn bezorgdheid: "de bibliotheek maakt het verschil door voorbij te gaan aan de waan van de dag". Een bibliotheek moet niet hetzelfde aanbod presenteren als in de Standaard Boekhandel. Het is jammer wanneer oudere boeken en zelfs werken uit de canon niet meer in de rekken staan en enkel te verkrijgen zijn via een magazijnaanvraag. Echter, uit een analyse bleek dat het boekenaanbod van Muntpunt slechts 54% overeenkwam met het aanbod bij Standaard Boekhandel, reageerde Leen Lekens.

Er werd ook een mooie anekdote verteld over de Bibliotheek van Moerbeke-Waas, die in een oud stationnetje is gevestigd en een ware ontmoetingsplek is. In het publiek reageerde een oud-bibliotheekmedewerker van Moerbeke-Waas dat ze een goede werking hebben dankzij de ondersteuning van Locus. Nu Locus weggevallen is, zou het met drie bibliotheekmedewerkers niet meer mogelijk geweest zijn dit te realiseren.